

Salih SEFA

DEMONSTRATAT REVOLUCIONARE STUDENTORE E GJITHË POPULLORE 1981

Shqiptarët asnjëherë nuk u pajtuan me statusin e Kosovës nën Jugosllavi e Serbi. Ata e konsideruan Kosovën dhe territoret e saja shqiptare të pushtuara e të kolonizuara me forcë e padrejtësisht.

Mbledhja e armeve të kohës së Rankoviqit, vrasjet e burgosjet, torturat më çnjerëzore, reprezalje ndaj qindra e mijëra shqiptarëve, që po ta bësh një përshkrim kronologjik del se që nga mbarimi i Luftës së Dytë Botërore për çdo ditë kemi burgosje, kemi mbytje nga torturat më barbare në hetuesi po ashtu kemi vrasje të njëpasnjëshme, kemi përndjekje për secilin intelektual me qëllim të zhdukjes së ndjenjave Kombëtare deri në shuarje, megjithatë, kurrën e kurrës nuk e arritën atë që dëshiruan sepse u bë Rezistenca nga Hasan Prishtina e Isë Boletini, Azem Bejtës me Shotë Galicën Konferenca e Bujanit, Rezistenca e Shaban Polluzhës, Rezistenca për dorëzimin e armëve, Rezistenca e atdhetarit dhe ideologut kombëtar Metush Krasniqi i dënuar disa herë, burgosjet dhe dënimet e simbolit të rezistencës Adem Demaçi me shokë, burgosja e mijëra atdhetarëve.

Pas demonstratave të mëdha e të përgjakshme për Republikë, Kushtetutë e Vetëvendosje të vitit 1968, Kosovës në vitin 1974 iu pranua statusi i një autonomie të dyfishtë si pjesë përbërëse e Serbisë dhe element konstituiv i federatës Jugosllave. Pas vitit 74 dallohen disa lehtësime kulturore dhe në arsim që shqiptarët e shfrytëzuan mirë,

një zhvillim të ngadalshëm por tani edhe e kontrolluar dyfish edhe nga Federata Jugosllave por edhe nga Serbia. Kjo autonomi që ishte jo më tepër se një kompromis i imponuar nga kreu Jugosllav, regjimit të atëhershëm i shërbente për të zhvilluar një propagandë perfide se gjoja bashkëjetesës së barabartë të kombeve e të kombësive në Jugosllavi, me atë slloganin e famshëm e irritues «vllaznim-bashkim» që në fakt kurrë nuk ka ekzistuar e as funksionuar.

Propagandimi, zhvillim të «hovshëm ekonomik» për Kosovën, me disa kredi që u dhanë e pak investime që u bënë megjithatë ato ishin të kontrolluara rigorozisht dhe të dirigjuara për interesa serbo/ jugosllave, në dukje shihej një zhvillim por, krahasuar me Republikat tjera dhe krahinës së Vojvodinës, Kosova mbeti me një nivel zhvillimi dhjet fish më të ulët.

Demonstratat e vitit 81 ishin organizim në vazhdueshmëri ndër vite të veprimtarëve më të devotshëm të kombit. Demonstratat e vitit 1981 i organizoi i gjithë populli ynë i robëruar e i stërvuajtur, i organizuan bijat dhe bijtë më të mirë të kombit, i organizuan lëvizjet ilegale për çlirim e bashkim, i organizuan veprimtarët e devotshëm në vazhdimësi që nga vitet '50, '60 e '70-ta nga patriotë e veprimtarë që shumë prej tyre lanë jetën nëpër burgje e hetuesi të trajtuar me torturat më çnjerëzore, ata kaluan vite, dekada madje edhe gjysmën e jetës së tyre në kazamatet jugosllave, i organizoi edhe gjëma e nënëlokeve për bijat dhe bijtë e vrarë, grave që ua prishën ëndrrat, motrave që ua prishën këngët e fëmijëve të pa fëmijëri andaj: Mjaftoj që një pjatë e thyer nga Grupi Studentor në menzën e studentëve të Universitetit të Prishtinës ta ndezë fitilin e eshkës së terur e të tharë mirë që shpërtheu si një vullkan për ti dhënë dritë tërë Kosovës në njërën anë e në anën tjetër dridhi themelet si kurrë e askush më parë kreaturës së quajtur Jugosllavi.

Tash e 40 vjet më parë, në mbrëmjen e 11. Marsit 1981 nga menza e studentëve shpërtheu zëri i fuqishëm i revoltës studentore në Prishtinë, në fillim me kërkesa sociale, përmirësim të kushteve studentore e më pastaj duke u shndërruar në kërkesa politike e sidomos në demonstratat e 26 Marsit ku veçohen ku kërkesat: Kosova

Republikë e që ishte edhe kërkesë për bashkim kombëtar, Republikë Kushtetutë ja me hatër ja me luftë, që paralajmëronte rrugën e lirisë pa përjashtuar luftën, Lironi shokët, Lironi Adem Demaçin, Trepça punon Beogradi ndërton, Kosova është e jona, Trepça është e jona, Jemi shqiptar e jo jugosllav, etj. Mësuesi im, Hilmi Rakovica. Në klasën e gjashtë fillore pata fatin e madh ta kem mësues vetëm për gjashtë muaj atdhetarin dhe të burgosurin politik Hilmi Rakovica që vetëm pak muaj nga lirimi i tij nga burgu, drejtori Isa Zeneli me të vëllain Shaqir Zeneli (më vonë i burgosur politik) marrin guxim për ta pranuar Hilmiun mësues në shkollën fillore Afërdita në Dabishevc të Prishtinës.

Fatkeqësisht, mësuesi ynë shumë i dashur pas gjashtë muajsh nga një sëmundje të mushkërive të pa kuruar në burg, vdiq duke lënë nxënësit shumë të pikëlluar por edhe krenar të cilin e përkujtojmë edhe sot.

E nisa me mësuesin për të vazhduar me demonstratat e vitit 81, mua autorin e kësaj kumtese më gjejnë të organizuar në organizatën ilegale Fronti Nacional Çlirimtar FNÇ, të formuar në një takim konspirativ në Prishtinë, më 28 Nëntor 1979, e më vonë të riemërtuar në Frontin për Çlirim Kombëtar, FÇK, udhëhequr nga atdhetari Sejdi Veseli, dy herë i dënuar dhe veteran i UÇK-së. FÇK kishte programin dhe statusin e saj në përputhje me aspiratat përhershme të popullit shqiptar: Punohej në të gjitha drejtimet dhe me të gjitha mjetet për çlirim e bashkim kombëtar. Secili anëtarë i verifikuar ishte i obliguar ta jap betimin para flamurit, merrte emrin konspirativ i caktohej lokaliteti dhe treshi i veprimi. Pjesëtarët e FÇK-së ishin aktiv në demonstratat studentore sidomos pas 11 Marsit, pjesëmarrja aktive më 26 Mars, përveç kërkesave të njohura studentore të lartëshënuara, kishte për qellim përdhosjen dhe pengimin e të ashtuquajturës stafeta e Titos, që po atë ditë më 26 Mars kalonte nëpër Prishtinë. Organizimi i stafetës bëhej nga regjimi dhe përcillej nga të gjitha mjetet e informimit të shkruara e vizuele.

Ky ishte edhe një moment i mirë veprimi, për të shpreh padëgjueshmërinë e pakënaqësitë tona dhe për të treguar se nuk jemi

jugosllav. Është interesante të theksohet se më vonë, kam mësuar se edhe te shumë grupe tjera dhe studentë atë ditë kishin po të njëjtin qëllim.

Çka e veçon 26 Marsin: Studentët, tani kishin shkruar banderolat në pëlhura të bardha e shkronja me ngjyrë të kuqe. Kërkesat ishin te qarta politike, rrugët që nga mëngjesi po mbusheshin përplot nxënës e studentë, nga Menza e Studenteve, turma vazhdonte tek semaforët kryesorë të asaj kohe, përballë Fakultetit Filozofik deri te Bankosi ishte e mbushur përplot.

Tentimi për të arritur para Teatrit u pengua nga Milicia që tash ishin mobilizuar, armatosur e veshur me helmata dhe rroba antiplumb. Brohoritjet e studentëve i tërboi ata të tërbuarit, na sulmuan me armë e me bombola gazi, studentët rezistuan, ata sa tërhiqeshin e pastaj ktheheshin edhe më të guximshëm.

Aty u pa mjegull nga tymi i gazit helmues e lotsjellës, aty ka shpërthime në duart e studentëve, aty ka gjuajtje me gurë, aty ka student që hipin në shtylla elektrike dhe gjuajnë për toke flamujt jugosllav, aty dhe po atë ditë u thye miti i asaj stafete për të mos u kthyer kurrë më në Kosovë.

Pjesëtarët e FÇK-së ishin pjesëmarrës aktiv e të koordinuar mirë për demonstratat tashmë gjithë popullore të 1, 2 e 3 Prilli, duke u angazhuar në masovizimin, orientimin dhe drejtimin e demonstruesve, organizimin dhe rolin e punëtorëve të ndërmarrjes ndërtimore “Ramiz Sadiku”, të udhëhequr nga veprimtari Rrahman Bahtiri, dhënien e ndihmës së parë për të plagosurit, (në FÇK kishte një numër të konsiderueshëm të anëtarëve studentë të mjekësisë dhe punëtorë shëndetësor) si dhe strehimin e tyre.

FÇK vazhdon veprimtarinë edhe në vitet në vijim, në shënimin e përvjetorëve, në ndihmën e familjeve të të burgosurve, në mobilizimin e anëtarëve të ri, lexim të literaturës dhe shtypit që botohej jashtë vendit, në ushtrime me armë shkollore dhe bomba dore të organizuara nga Sejdi Veseli në Stallovë të Prishtinës, etj. Veprimtaria e FÇK-së zgjatë deri mes natës së 10 e 11 Janarit 84, natën kur zbulohen e përcillen nga udbashët, veprimtarët e njohur të

çështjes kombëtare në Kodrën e Trimave, dhe aty, pas një qëndrese heroike vriten për të mos vdekur kurrë heronjtë e kombit: Rexhep Mala dhe Nuhi Berisha.

Vetëm 28 ditë më vonë, më 8 Shkurt vritet veprimtari dhe anëtar i FÇK-së, Bajram Bahtiri, më vonë këtyre burrave u bashkohen Fahri Fazliu e Afrim Zhitia heronj, me Rrahman Bahtirin, Rrahman Dinin, Ramadan Aliun e Adem Hasanin, dëshmorë dhe veteranë të UÇK-së.

Pra, po atë natë më 11 Janar, fillon burgosja edhe të anëtarëve të FÇK-së e më vonë pas hetimeve e torturave çnjerëzore dënohen 26 anëtarë, prej tyre 6 të moshës jo madhore me gjithsejtë 228 vjet burg. Demonstratat gjithë popullore të '81-shit nuk ndalen, sikurse thotë shkrimtari ynë Murat Isaku se Dielli e di rrugën e vet, edhe shqiptarët vazhdojnë rrugën për liri.

Në muajin Maj të këtij viti, ushton krisma e pushkëve të lirisë nga Nebih e Tahir Meha që filloi t'i frikësojë kastën politike, ata sikurse e thoshin atëherë se peshku duhet goditur në kokë, organizuan atentatin duke vrarë vëllezërit Bardhosh e Jusuf Gërvalla me Kadri Zekën, mendonin se me këtë metodë do të ndalën shqiptarët por gabuan rëndë.

Përfundim

Në Kosovë gjatë demonstratave më 1981 u vranë: Asllan Pireva, Naser Hajrizi, Xhelal Maliqi, Salih Abazi, Salih Maloku, Ruzhdi Hyseni, Rizah Matoshi, Sherif Frangu, Nesim Dervishdana, Ibrahim Krasniqi dhe Afrim Abazi. Ky pushtet fashist plagosi mbi 300 demonstrues, burgosi dhe dënoi me burg të rëndë mbi mijëra studentë, përjashtoi nga shkollat e Universiteti, largoi nga puna dhe diferencoi po ashtu mijëra shqiptarë.

Demonstratat e vitit 81, kurrsesi nuk ishin spontane siç pretendon dikush, ato ishin të organizuara mirë në vazhdimësi nga veprimtarët e çështjes kombëtare nga vitet '50-ta, te demonstratat studentore të vitit 1968 duke vazhduar me Pranverën e madhe 1981 e

për tu kurorëzuar me krijimin e UÇK-së nga bijtë dhe bijat më të mirë të kombit udhëhequr nga Komandanti Legjendar Adem Jashari.

Kryengritja Revolucionare e vitit '81 lëkundi seriozisht themelet e Federatës Jugosllave. Demonstratat e vitit '81, bënë revolucion në ngritjen e vetëdijes kombëtare, ato forcuan edhe më tej idealet e idealistëve tanë. Vetëdijesuan të gjithë ata që kishin një hamendje kombtarisht dhe u rreshtuan me popullin dhe kërkesat e tij, ndryshuan mendimin tek ata që mbaheshin pro jugosllav, vetëdijesuan brenda një dite mijëra djem e vajza, trima e trimëresha në shërbim të çështjes kombëtare për të mos u zbrapsur kurrë. Andaj, me të drejtë, Demonstratat e vitit '81 mund të vlerësohen si: Demonstrata Revolucionare Studentore e gjithë populllore '81!